

Euran kunta
kirjaamo@eura.fi

Viite: Lausuntopyyntöne 17.6.2021

**Asia: Euran keskustaajaman asemakaavan ja asemakaavan muutoksen ehdotus.
Päiväty 30.4.2021**

Euran kunta on pyytänyt Satakunnan Museon lausuntoa keskustaajaman asemakaavan ja asemakaavanmuutoksen ehdotuksesta. Suunnittelualue sijaitsee keskustan länsiosassa ja sitä rajaavat valtatie 12, kantatie 43 sekä Eurajoki ja Ahmasoja. Alueen pinta-ala on noin 12,7 hehtaaria, tästä suurin osa on jo asemakaavoitettua ja vain 1,2 ha on toistaiseksi ilman asemakaavaa. Suunnittelualueen keskellä sijaitsee v. 2017 tulipalossa tuhoutuneen liikerakennuksen tontti, joka on toistaiseksi joutomaana. Alue on suurimmaksi osaksi rakentunutta, mutta lounaisosassa on edelleen viljelyksessä olevaa peltoa. Länsiosassa sijaitsee Osmanmäki, jonka maisemalliset ja kulttuurihistorialliset arvot ovat merkittävät.

Kaavatyö on käynnistynyt Euran kunnanhallituksen päätöksellä 30.3.2020. Kaavaluonnoksessa on huomioitu v. 2018 laaditun Euran keskustan idealuonnoksen perusratkaisu mm. siirtämällä Satakunnankadun linjausta. Lisäksi on huomioitu keskustaan vaikuttavat liikennejärjestelyt kuten mahdollinen tulevaisuudessa toteutuva eritasoliittymä ja kiertoliittymät.

Satakunnan Museo on antanut lausuntonsa Euran keskustaajaman asemakaavan ja asemakaavan muutoksen luonnoksesta 22.1.2021. Sen jälkeen on järjestetty vielä erillisneuvottelu kulttuuriympäristökysymyksistä 23.2.2021. Museo ei tässä lausunnossa enää toista luonnoslausunnossaan toteamia kaavan lähtötietoja kulttuuriympäristön osalta.

Satakunnan Museon kannanotto

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Luonnosvaiheen lausunnossa Satakunnan Museo toivoi havaintomateriaalia kaavaratkaisun mukaisesta ja hieman aiemmin laadittuun keskustan kehittämisen ideasuunnitelmaan perustuvasta rakentamisesta, jota museo piti tarpeettoman korkeana nykytilanteeseen nähden. Itse kaavaratkaisun osalta museo kehotti varaamaan rakennusalan Satakunnankadun ja Eurantien kulmatontilla 356-1

olevalle matalalle, melko suurikokoiselle ravintolakäytössä olevalle rakennukselle, joka oli kaavaluonnoksessa jätetty rakennusalan ulkopuolelle. Tämän ohella museo puuttui rakennussuojelua koskevien määräysten puuttumiseen, Osman talon eteläpuolisiin liikennealuevarauksiin sekä S-Marketin alueen jäsentämiseen, rakentamisen ohjaukseen ja mainostornin korkeuteen.

Luonnosvaiheen jälkeen lausunnoille on annettu vastineet ja kaavaratkaisua on viety eteenpäin lausuntoja huomioiden. S-Marketin alueelle on lisätty maiseman kannalta merkittävät istutettavan alueen osan rasterimerkinnot ja tontin 353-1 rakennusoikeutta on pienennetty merkittävästi. Mainostornin korkeus on määritelty nykyisen tornin mukaisesti. Satakunnan Museo pitää tehtyjä lisäyksiä tervetulleina, mutta toivoo Satakuntaliiton tavoin, että tällä hetkellä epäviihtyisän ja läheisiin arvokkaisiin kulttuuriympäristöihin huonosti sulautuvan, laajan pysäköintialueen jäsennöintiä kehitetään vielä lisäämällä edelleen istutuksia.

Rakennussuojelun osalta Vainionmäen asuinrakennus tontilla 355-1 on osoitettu kohdesuojelumerkinnällä sr-2 ja siihen liittyvällä määräyksellä. Osman pihapiiriin kuuluvan, huonokuntoisen navetan kohdesuojelumerkintä puolestaan on poistettu, mutta kyseisen kohdan rakennusala ja rakennusoikeus on merkitty olemassa olevan navetan mukaisesti. Kellarirakennus puolestaan on saanut suojelumerkinnän sr-1. Lisäksi Osman tontilta jo aiemmin puretun, nykyisessä asemakaavassa suojellun suulin paikalle on osoitettu kaavassa rakennusala. Museolla ei ole huomautettavaa käytetyistä suojelumerkinnöistä tai määräyksistä. Suojeluratkaisu vastaa 23.2.2021 pidetyssä erillisneuvottelussa sovittua.

Asemakaavan muutoksessa AL-kortteleihin osoitetun varsin tehokkaan rakentamisen osalta muutoksia on tapahtunut luonnosvaiheen jälkeen ainoastaan korttelissa 356, missä siinäkin rakennusoikeutta on lisätty 700 m²:lla. Matalan rakennusalan lisääminen Eurantien varrelle vastaa museon luonnoslausunnon kannanottoa, mutta sen sijaan tehokkuuden lisäämiselle korttelin muissa osissa museo ei näe perusteita. Satakunnan Museo katsoo Satakuntaliiton tavoin, että Satakunnankadun ja Eurantien liittymää ympäröivien kortteleiden kerroslukua olisi hyvä laskea 4-5:stä 3-4:ään kortteleiden 351-352 nykytilanteen mukaiseksi. AL-merkinnän yhteyteen tulee lisätä rakentamista ohjaavia määräyksiä, jotka nyt puuttuvat kokonaan. Teknisenä korjauksena museo kehottaa selkiinnyttämään korttelin 356 vaikealukuisia rakennusalamerkintöjä.

Kaavaratkaisua on ehdotusvaiheen kaavaselostuksessa havainnollistettu kiitettävästi. Myös kaavan vaikutusten arviointi on toteutettu huolella. Ehdotusvaiheen kaavaselostuksesta saa hyvän käsityksen asemakaavan

muutoksen vaikutuksista. Satakunnan Museo pitää Euran keskustan kehittämiskäytösä kerrosrakennusten osalta tarpeettoman tehokkaana ja suunnittelualueen ympäristön, matalaa maisemakuvaa muuttavana ja sen dominanttien asemaa heikentävänä. Rakentamisen tehokkuutta tulisikin museon edellä esittämällä tavalla pienentää. Lisäksi museo katsoo, ettei jo osayleiskaavaan sisältyvää, kulttuurihistoriallisesti merkittävään Osmanmäen läheisyyteen sijoitettava kiertoliittymä tulisi toteuttaa Osmanmäen arvoa ja asemaa heikentävänä. Museo onkin jo osayleiskaavavaiheessa vastustanut liikerakentamisen laajenemista taajaman lännen puoleiselle peltoalueelle, mitä ratkaisua palvelemaan liittymää tarvittaisiin.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Luonnosvaiheen lausunnossaan Satakunnan Museo totesi, ettei Vainionmäen muinaisjäännösalueella ollut merkittynä kaavakartalle. Museo katsoi, että muinaisjäännösalue mahdollisesti ulottuu sekä kaavaan merkitylle maantien alueelle (LT) että nykyisen Satakunnankadun paikalle sijoittuvalle viheralueelle, jolle oli osoitettu pysäköintipaikka (p) ja yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevia rakenteita (et). Näiden rakentamisen mahdollistavien merkintöjen vuoksi museo edellytti muinaisjäännösalueen rajaamiseksi arkeologisia koetutkimuksia. Vastineessaan kaavanlaatija totesi, että asemakaavassa osoitettu P-alue vastaa **melko tarkasti** jo olemassa olevaa pysäköintialuetta ja että et-merkintä tarkoittaa sekin jo olemassa olevaa rakennetta. Lisäksi vastineessa todettiin muinaisjäännöksen rajauksen vaikuttavan ylisuurelta.

Luonnosvaiheen jälkeen Satakunnan Museo on tehnyt Vainionmäen muinaisjäännösalueelle maastotarkastuksen sekä perehtynyt arkistomateriaaliin ja kohteen tutkimushistoriaan. Näiden perustella muinaisjäännösalueen rajausta on tarkennettu ja päivitetty rajausta on viety muinaisjäännösrekisteriin. Rajausta on kuitenkin vain arvio ja sen varmistamiseksi koetutkimukset olisivat tarpeen. Kaavaehdotuksessa muinaisjäännös on osoitettu rajauksen mukaisesti osa-alueena sm-katkoviiha –merkinnällä. Muinaisjäännösalue ulottuu edelleen länsireunastaan maantien alueelle ja itäreunaltaan puistoalueelle. Vallitseva maankäyttö on muinaisjäännösalueella sallittua, mutta kaikesta maanpintaa muuttavasta toiminnasta on pyydettävä Satakunnan Museon lausunto. Kaavaehdotuksen sm-merkinnän määräystä onkin muokattava muotoon: *Alueen osa, jolla sijaitsee muinaismuistolaita (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäännös. Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty. Aluetta koskevista tai siihen liittyvistä suunnitelmista on pyydettävä alueellisen vastuumuseon (Satakunnan Museo)*

lausunto. Teknisenä huomiona museo pyytää selkiyttämään muinaisjäännösaluetta rajaavaa viivamerkintää, joka kaavaehdotuksessa on hyvin vaikeasti havaittavissa.

Satakunnan Museo

Museonjohtaja Johanna Jakomaa

Tutkija Liisa Nummelin

Arkeologi Leena Koivisto

Tiedoksi

Varsinais-Suomen ELY-keskus/kirjaamo, Katariina Alaspää
Satakuntaliitto/kirjaamo, Susanna Roslöf, Daniel Nagy
Museovirasto/kirjaamo

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti Porin kaupungin asianhallintajärjestelmässä